

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sermones

Ephraem <Syrus>

[Freiburg im Breisgau], nicht nach 1491

Incipit liber secundus eiusdem / de eadem compunctione

[urn:nbn:de:bsz:31-311732](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-311732)

os meū illaudē & gloriā grē tue. Qui posuisti
 fminū mari dō pcepti tui. pone etiā fminuz
 cordi meo pgrāz tuā. vt nō declinet ad dexte
 ram neq; ad sinistra a pulcritudine tua. Qui
 aquā in deserto tribuisti ipso nō credēti. s̄ cō
 tradicēti. dona mihi cōpūctionē. & oclis meis
 lachrymas. vt desleā dieb' ac noctib' dies vi
 te mee. cū humilitate & charitate. & puritate
 cordis. Appropriet ofo mea i p̄spectu tuo dñe.
 dona mihi f̄monē sc̄m. vt tibi offerā manipu
 lum p̄festiōis mee replētū. & dicā gloriā ei. qui
 mihi h' tribuit. vt ei etiā ego offerā qđ ab eo p
 cepi. & adorē eū. qui mihi tāta largit' ē. Exau
 di dñe ofonē fui tui. qui es sup oīa b̄ndict' in
 seclā seculoz Amen.

Sancti Effrem diaconi / De cōpū
 ctione cordis. Liber p̄mus explicit.

Incipit liber secūdus eiusdē / de eadem cō
 pūctione.

La. I. Inuitās nos ad cōpūctionē & do
 cens quō ad illā pueniā / phibēs q; negligēti
 am ac pusillanimitatē & exhortās vt dñm iuo
 cem' fiducialit' ei fuiam' / corda n̄ra sancti
 ficem' / nob inuicē ignoscām' / atq; de p̄fectioe
 n̄ra nō p̄sumām' / pulchre tandē monachum
 agro seminato companis.

Venite charissi

mi mihi. venite p̄res ac f̄res grex
 saluatoris elect' venite negociemur
 qđ ad usq; nūdine celebrantur
 Repletelachrymis oculos v̄ros. & ianue cor
 dis v̄ri oculi referent. Loquimini verbū vite
 ad inuicē / & cōfestim mēs v̄ra cōpūget de re
 gno ac paradiso. Sensus bonū assumite. & pri
 nus negocia frena p̄tēpnet. Nemo p̄ segnici
 em relaxet / neq; ipusillanimitatē veniēs ex
 pauescat. Neq; p̄timeſcat aliquis neq; vereā
 tur. s̄ p̄oni vel iprobe iuocem' dñm n̄m. et
 p̄stant fuiam' saluatori n̄ro. & p̄festinātes q̄
 sc̄ificem' corda n̄ra p̄p̄ sp̄m̄ sc̄m. Cōspirem'
 ad inuicē & obsecrem' / ignoscām' alterutrūz
 in toto corde n̄ro. Serui em̄ sum' qui sine mē
 dacio ē dei. qui ait. Amē amē dico vob. nisi di
 miseritis ex corde v̄ro delicta v̄ra alterutrum
 nec p̄f v̄f celestis dimittet vob delicta v̄ra. Et
 p̄ sc̄os ap̄los suos indicauit nob. q̄ rēs fratri
 remittere oporteat. dicēte petro. Quoties si
 peccauerit in me frat' me' idulgeā ei. vsq; se
 pties. Ait illi dñs. Nō dico tibi septies. s̄ septu
 agies septies. Nos dō in̄ dū nec tertio i die /

in uicē ignosciam'. Obsecro vos. charissimi mi
 hi. & supplicif rogo o amici mei / vigilate i hoc
 breui tpe / i hac v̄ndecia hora p̄redite. Jā em̄
 vespa appropinquauit. & cū glia m̄lta remune
 rator adueniet / reddere v̄nicuiq; fm̄ opa ei'

Attēdite vob / ne quis emēdatorē vitā exer
 ceat. & q̄si p̄fides & negligēs imēsam ei' remu
 nationē amittat. Sillis autē ē monach' agro
 semiato / qui cū rore & s̄bab' p̄suevit exerceri
 & fructificare fructū iusticie & leticie. Lū autē
 ad suū fructū puenerit. maiorē igerit curam
 agricole. Sollicit' em̄ puigilat & timet ne sa
 ra sua aut repentin' grādo aut cāpoz iumen
 ta subuertat. Ita & monachus qđ ad usq; i hoc
 corpe deget / q̄tidie sollicit' curā adhibeat. p̄
 imo:talitate vite sue. & p̄ negligentā iuanuz
 cucurrisse inueniat. Gaudiū & leticia agrico
 le ē. q̄si messem suā cōgregat. & labor p̄mia fu
 erit assecut'. Eodē modo letabunt angeli d̄i
 in celis. q̄n quis metuēs deū cursum. p̄p̄ium
 p̄sumauerit replēs horrea. Agricola in securi
 tate p̄stitur. epulat atq; exultat. & monach'
 cū in horrea fuerit posit'. i. in māsionē et̄ne vi
 te. p̄festim ascendant diuicie eius ad celum.

La. II. Excitās nos ad vigilātiā in belli
 certamine / virtutē n̄ram p̄solās ex virtute dñi
 qui ē agonista n̄r / atq; exhortās ad mutuū
 adiutorū / vt sic in v̄nū inuicē cōspirātes adū
 sariū n̄m p̄fundam' ac supem' & deū honori
 ficem'. Et ob h' cōmēdās multitudinē mona
 chozū simul deo militantū / multis reb' tam
 multitudinem monachoz q̄ singulos mona
 chos compando.

Vigilemus di

lectissimi mihi / vigilem' donec in
 bello p̄stituti sum'. & p̄tra diabolū
 dimicem'. Dugna quidē ei' i p̄mptu ē. ip̄e at
 ifirm' existit ac debil' n̄r at dñs & agonitheta
 qui ē rex regū his qui alacris dimicauerit & v̄
 tutē p̄stat. & coronā imarcessibile. Quēadmo
 dū ei puluis a vehemētia vēn segit & ipuḡ
 ita & adūfari n̄r ad nihilū rediget q̄i vox n̄ra
 i d̄i laudib' p̄sonat. & ofones n̄re plene lachry
 mis d̄no ex̄hibēt. Nemo q̄ segnit' agat nec sic
 at / s̄ is q̄ fort' ē infirmiorē adiuuare festinet. &
 q̄ alacer ē / pusillanimē p̄solet. Qui abstines ē
 iordinatū & ihonestū icrepet & obiurget. Sic
 em̄ inuicē p̄spirātes & pariter triūphātes. cō
 culcatorē n̄m p̄fundim'. & dñm n̄m q̄ i celis
 ē honorificem'. Sc̄i q̄ angeli in nos letant'. &
 q̄ vidēt nos & audiūt de nob edificant'. Pa
 B 3

radix fructibus leticie ac varijs floribus plena
 multitudo est monachorum in idipsum adornata
 in dilectione dei. Quasi fons bonus et aqua ex
 undantibus multitudinem arborum irrigans multi
 tudo est monachorum in idipsum psalmodiarum cursu
 carum lachrymis irrigatum. Sic civitas murata
 et munitio circumseptis multitudinem mona
 chorum in idipsum alterutrum spirantes in dilecti
 one dei. Diadema preterea lapidibus preciosis et
 splendidis margaritis multitudinem monachorum
 in idipsum in omni opere bono ornata. Ravis re
 plera regalibus opibus multitudinem monachorum
 in idipsum plena domini charitate. Oliva speciosa
 ac fertilis multitudinem monachorum in idipsum
 confirmata in dilectione dei. Imago regalis ha
 bens admirabilem historiam ex omnibus electis coloribus
 et florum varietate depicta multitudinem est
 monachorum in idipsum diversis virtutibus adorna
 ta. Castra sanctorum angelorum multitudinem est mo
 nachorum habitans in idipsum mentem suam spiritibus
 ad deum. Sic mel et favus ori applicatur sic rursus
 fratris cum charitate et humilitate ad proximum
 suum. Sic aqua sitienti in estu sic fimo solatis fra
 trum in tribulatione eius. Sic qui cadenti porrigit
 manum et erigit eum ita et fimo vite et solationis
 erigit seque animam ac pusillam. Sic sata les
 ta et electa et bona in terra culta et optima sic in
 animo monachi cogitationes bone et viles. Si
 cut alligatura bona et fortis in edificio ita in
 corde monachi magnanimitas. Sic lapis
 lucida in loco tenebroso refulgens sic mona
 chus mente sobria et corde vigilanti in tempore psal
 modie sue. Sic vinculis et cathenis constrin
 gitur aquila sic monachus mundi sollicitudinibus in
 nodatur. Sic spine et tribuli in agro optio sic
 cogitationes turpes ac sordide in anima monachi
 Sic cancer fures et putrefaciens carnes neque
 finem sanitatis recipiens sic memoria malicie in
 anima monachi. Sic vermis corrumpit lignum sic ini
 micitia corrumpit animam monachi. Sic tinea ex
 terminat vestimentum sic detractio animam mo
 nachi. Sic lignum excelsum quod est speciosum
 atque infructuosum sic monachus superbus et insolens.
 Sic fructus delectabilis et speciosus extrinse
 cus putridus deo intrinsecus sic monachus emulus
 et ividia plenus. Sic qui iactans lapidem in fonte pu
 rissimo turbat eum sic monachus iracundi rursus
 proxi mi mentem turbat. Sic si euellat quis radicem
 arboris plenam fructibus et transplantet eam in
 alium locum fructus eius marcescunt et folia arefcunt
 sic monachus derelinquens proprium locum et diuisa
 plustrans. Sic edificium fundamentum non habens

super petram sic monachus patientiam non habens in tri
 bulationibus suis. Sic altaris quis ante regem et lo
 quens eius vocatur aut a suo suo relinquitur rex
 et se ad confabulationes sui pervertat sicut mona
 chus in psalmodia sua si intentionem mentis
 sue a deo reflectat. Sic pondus salis deprimat
 infirmum sic monachus somnum in tempore psalmodie
 sue. Intelligam quod charissimi cui assistimus.
 Sic angelus cum timore et tremore hymnum can
 tantes altaris ita et nos debemus cum corde puro
 et mente in psalmodijs nostris tempore orationis coram
 deo consistere ne corpe quod de videamur assiste
 re sensibus vero negocijs tremis puagari. Sic
 enim navis fluctibus pelagi circumferretur sic et mona
 chi mens in terrenis negocijs puagatur.

Ca. III. Exhortatio ad temptationes sustine
 das et iducens ea in quibus consistit gloriatio mona
 chi: docetque quomodo is qui vitijs preoccupatus et pulsa
 re debeat ad ostium domini quod non deerit si pullans
 perstiterit sed misericorditer subuenit.

Egregem ergo cogitationes nostras a negocijs
 tremis ut gliaz apostolum nostrum habere
 mereamur. Sustineam aduersarij tempta
 ta ut gloriari precipiam. Gloriatio autem mona
 chi patientia in tribulationibus suis. Gloriatio mona
 chi: loganimitas cum charitate. Gloriatio mona
 chi: cum nullas res preter seculi possideat desiderat.
 Gloriatio monachi: laus in conspectu angelorum et
 hominum humilitas et simplicitas cordis. Gloriatio
 monachi: vigilanter fletus in omnibus suis. Gloriatio
 monachi: mansuetudo cordis et silentium. Gloriatio
 monachi: qui deum toto corde dilexerit et proximum
 tanquam seipsum. Gloriatio monachi: abstinentia escarum
 et a multiloquio lingue. Gloriatio monachi: qui pro
 tanquam sibi ipsi compatitur. Gloriatio monachi: qui verba
 eius operibus personant. Gloriatio monachi: qui in loco
 suo permanet et si huc atque illuc qui fenestra a vento
 transferretur. Heu mihi dilectissimi quod factus sum sic
 machina seu follis fabri ferrarij qui repletur et
 euacuatur nec aliquid in se continet ventus
 sic ego enarrans virtutes christi ab omnibus his longe
 me sentio. Glia et adoratio magnitudinis eius
 Charissimi si quis vitium preoccupatus fuerit cog
 itationibus sordidis ac turpissimis non negli
 gat nec segniter agat neque in desperationem
 semetipsum adducat sed effundat cor suum in con
 spectu dei et ingemiscens defleat et dicat. Ex
 urge domine in te de iudicium meum et iudica me in
 iusticia tua. Opus manuum tuarum sum ut quid

dereliquisti me? Quare facie tua auertis. obliuisceris humilitatis mee? Quia persecutus est inimicus animam meam / humiliavit in fra vitam meam. Infixus sum in limo profundum / et non est substantia. Suscipiat me gratia tua domine ut non peream. Si ita permiseris / et inuocaueris deum. cōfestim amato: hominem de / mittere gratiam suam in cor tuum. et cōsolationem tibi et requiem a laboribus tuis / in expugnatione quam sustines cōferet. Talem ergo habentes benignum deum. non negligam. et tales misericordem saluatorem habentes non segniter agam. Donec hic degim. miseret et saluat. et remissionem nostrorum tribuit delictorum. et iniquitatis bus nostris. si nos voluerit ignoscit. Quis non amiret. quod plachrymas huius breuissimi temporis. peccata dimittit. et ipsa undecima hora / milium nos vulnerum sauciatos per plachrymas sanat. Et rursum cum sanauerit. mercedem proferet plachrymarum. Dic enim nunc est ei gratiam inuocare ut sanet. et mercedem exhibeat sanitatis. Non ergo negligam fratres. festinem sanari. quod ut super memorauimus. misericordem deum per gratiam suam. ibi autem nequaquam. si iustum iudicium et vltio et retributio gestorum est. Ibi misericordissimus ille abraham. misericors inueniet. et qui per sodomitis ut saluarent fuerat deprecatus. ibi per vno peccatore ut misericordiam inueniat. minime deprecatur. Non ergo cogitet mens nostra negociis frenis fratres charissimi. festinem cōparticipes fieri omnium sanctorum. et coheredes venerabilium patrum nostrorum. ut non pueniam a cōuersatione eorum. neque a beatitudine ipsorum sepemur. Festinemus autem magis. ut cum perfectis et fidelibus coronemur. sin deo ut cum multis placetium laudem prosequi mereamur.

Ca. III. **Beatificans digne deo militantes et coronam eterne beatitudinis promerentes. excludens negligenter excusatione. et plures eos rationibus terret. ad vigilantiā et cōpunctionem puocat.**

Beat⁹ qui in ago ne certauerit. ut cum perfectis victoriae coronam accipiat. Miserabilis deo qui sit etiam cum minimis collaudari. Beatus qui promeruerit claritatem illorum. et beatus qui dignus fuit laude eorum. Beatus qui promeruerit coronam illorum. et beatus qui dignus fuerit in numero eorum esse. Beatus qui promeruerit hereditatem eorum. et beatus qui dignus fuerit mensa cōuiuuij eorum. Beatus qui epulationem eorum promeruerit degustare. audire vocem illam. Venite beati patris mei. possidete

regnum quod paratum est vobis a cōstitutione mundi. Quam excusationem si neglexerim habebimus vbi secularis homo interdum excusationem obrinet utpote qui in seculo colligat est. nos autem quid dicemus / in quibus nos esse impeditos causabimur. Timendum est et tremendum. ne forte hi qui nos persequuntur h laudibus effertur. illic nos deridere incipiant. et qui nos beatificat. illic nos sicut reprobandi et insultet nobis. Ne ergo charissimi desideria nobis aut sollicitudo mundi dulcescat. et amaritari nobis eterni ignis et immortalium tormentorum supplicia sentiamus. desleam modicum. ut a fletu perpetuo liberemur. Vigilem sobrie paulisper charissimi. Cur non suademini saluatoris nostri sermone. quod aduertit ei quasi fulgor coruscans et repente adueniat. Non intelligitis quod nulla fiet opinio. ecce haurit ecce illic. non pumescit quod vnusquisque sermone operis sui hora illa recipiat. Attēdite vobis ne vos subito cōprehēdat. et culpae nostrae meritos incipiamus nihil proficiētes. et vnusquisque plorans atque eiulans dicat. Heu mihi cur neglexi. Heu mihi infelici. quare peccasti. Et multum apriora in pressura sua asseret. et in nullo proficiet. Credite mihi dilectissimi. quod iam undecima hora est. credite quod summatio huius seculi appropinquat. Aut nisi oculis vestris videritis. fortasse non creditis. Elidete ne in sermone propheticum adimpleat dicēs. Ne qui percipiunt diem domini festinemus itaque ne inueniamur sicut fuit ille. quem adueniens dominus suus reperit dormientem ac negligentem.

Ca. V. **Suades occasiōe dictorum ut ipso tempore deum deprecemur quatenus non liberet a futuris malis et regni sui participes faciat. plures ad duces cōpuncti cordis obsecrationes. petitiōes atque supplicationes quibus exoradus est dominus.**

De queso vigelem. nec nos ita inueniamur. Im portune atque improbitur dominum nunc glorificem. ac deprecemur eum ut nos a tenebris stridore dentium liberet. et regno suo nos dignos efficiat. Obsecro te saluator mundi iesu xpe. respice in me et misere mei. et libera me a multitudine iniquitatum mearum. Spreui enim omnia que fecisti mecum a iuuetute mea. Ne enim idiotam atque sine intellectu. fecisti vas repletum scientia ac sapientia. et multiplicata est super me gratia tua. et satiavit esuriam meam. et refrigeravit sitim meam. et illuminavit obscuritatem meam. et pgesit ab errore cogitationes meas repleuitque sinus meos. Et nunc adoro / obsecro / procido quoque ac supplico. confitens infirmitatem meam.

Propriam tuam bonitatem suam fructum gratie tue: pro sua
 eam mihi in thesaurum tuum. ut rursum mihi tribu-
 as eam in illa die ne ite irascaris amator hominum.

Non enim sustineo fluctum inundationis eius: non ob-
 secro te propter ue agens ex quo supra modum multipli-
 cata est super me. Lingua enim mea infirmata est.
 non occurreres differere eam. Obstupuit autem et
 mens mea: non sustinens multitudinem fluctum eius.

Imago et splendor benedicti patris: da mihi re-
 frigerium a fluctibus: ut ignis cor meum renescat
 comburet. **A**bi eam tribue rursum. et salua me in
 regno tuo: et ne memineris iniquitatum mearum
 et audebo postulare. **D**a mihi petitionem me-
 am et facito apud me mansionem cum benedicto patre
 tuo in die aduentus tui. et da mihi petitionem meam
 quia tu solus dator es vite mee. **L**oopi quibus iniquita-
 tes meas ab omnibus notis meis. et suscipe lachry-
 mas meas. **A**ppropinquet ad te fletus meus. me-
 mento etiam lachrymarum mearum quas produxi in
 conspectu sanctorum martyrum tuorum. **A**bscondiam in-
 uentiam in illa hora terribili: ut protegas me sub
 pennis gratie tue. **S**i autem uolueris facere mecum
 secundum iniquitates meas. **H**eu mihi miserabili.

A amator hominum benignissime. legio a te gre-
 gem porcorum absque lachrymis postulauit. et de-
 disti ei. **E**go autem cum fletu et gemitibus supplico
 bonitati tue. libera me ab iniquitatibus meis et
 dona mihi regnum tuum. **I**n me itaque peccatore de
 monstra ineffabilem misericordiam tuam. et fac me parti-
 cipem latronis illius. quod per uerbum heredes patris
 si effectus est. illum me introduce propter tuam benigni-
 tatem. **A**bscondar quibus in me medium arborum eius.
 et uideam locum ubi adu occultat. et cum alacritate
 et leticia. ubi dictum est. adu ubi es. **A**d os non est et
 gloria tibi offerat: quia exaudisti os non est meam ini-
 quitates despectisti. **O** die pone lachrymas me-
 as in conspectu tuo. sic in promissione tua. ut reuer-
 tatur inimicus meus retro. et expauescat con-
 turber. cum uiderit locum quibus preparauerunt manum
 tue. **E**xpectas autem inimicus meus uideri in loco
 quem mihi preparaueras propter delicta mea. uide-
 at in loco uite. **E**t conuersus in tenebras con-
 turber. quia nequaquam uoluntas eius effecta est in
 me. **I**ta benignissime. ita amator hominum. ita
 qui solus es sine peccato. effunde super me in misericordiam mi-
 sericordiam tuam. **D**a mihi ut ego et hi qui diligunt
 te. regni tui efficiamur heredes. et uidentes
 gloriam tuam adoremus bonitatem tuam. **G**loria patri
 qui fecit nos. gloria filio qui saluauit nos. et gloria
 spiritui sancto qui renouauit nos.

Sancti Effrem de copunctione
 cordis. **L**iber secundus explicit.

Liber eiusdem de iudicio dei. **E**t Resur-
 rectione. **D**e Regno celorum. et iudicia aie.

Cap. I. **E**xhortas nos ut mentes nostras pre-
 paremus et emendemus. insistamusque ut celestia
 sapiamus. et eterna sectemur. ad illos quibus promissi-
 ones tendamus. de quibus omnes sancti suspirauerunt.
Iudicij die expectantes. conditiones illius dei atque
 iudicij exponens.

Gloria omnipo-
 tenti deo. quos nostrum superno nutu
 apuit. ad enarrandum de his terribi-
 libus miraculis. de quibus omnes sancti a seculo cecine-
 runt. **Q**uia ignorare uel obliuioni tradere. in
 presentiarum grade periculum est. quanta post excursu ui-
 te. peccatoribus supplicia. uel quanta iustis. promissa sint
 premia. **I**dcirco apparere mentes nostras. et mun-
 dare debemus. omni quibus uirtute consistere. et opaz da-
 re sepe de celestibus sapere et sublimitia et eterna secta-
 ri. preternites temporalia desideria. ad illas promissi-
 ones tendentes. de quibus omnes sancti suspirauerunt. et
 a longe eas aspicientes. pro fide et patientia. tribula-
 tionem. longitudinem eorum a quo protulerunt. fideliter ex-
 stimantes eum qui repromissit. **N**am omni carcere tri-
 stitiam comoratores corporis arbitrates. expecta-
 bant illum beatitudinis diuini die splendidi. in quo
 fulgebunt iusti ut sol. in quo etiam filii dei cum gloria et
 sanctis uirtutibus suis. descendet in nubibus celi. **U**e-
 nient enim in uirtute brachij sui. et opa uiri cuius-
 cuiusque coram ipso. et colliget sanctos suos a summo celi
 usque ad summum eius. cuius est intolerabilis potentia. in
 quo celi resoluent ut liber. et terra producet omnes que
 seculo queuerunt. **A**rbutes et petre et ois arida ob-
 stupescant a facie eius. cum uenerit iudicare ui-
 uos et mortuos. **E**t uniuersos tremor apprehen-
 det. et uirtutes celorum contabescant. eo quod
 multa nimis erunt castra eius. et fortia opa firmo-
 num eius. **A**ubis etiam puluis pedum eius. comminans
 mari. et ericcans illud. **U**eniet ergo dominus cum indi-
 gnatione et ira. et tanquam percella cursus eius. et ignis
 prebit a facie eius. **A**udiet uox qui in monumentis
 sunt uocem eius. et procedent qui bona fecerunt in resur-
 rectione uite. qui uero mala egerunt in resurre-
 ctione iudicij. **T**unc apparebit illud terribile iu-
 dicii christi. in quo throni apponentur. et multa mi-
 lia angelorum astabunt. **F**luuius ignis curret ante
 eum. et libri apientur in quibus singulorum acta scripta sunt.

Cap. II. **E**xrememoratio diei iudicij. exci-
 tans nos ad uigilantiam et ad imitationem sanctorum pa-
 trum ut a prefamilias christo die in eterna mansio